

Л. Д. Зеленська

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНИХ РАД ВІТЧИЗНЯНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У 30-ті – 50-ті РОКИ ХІХ СТОЛІТТЯ

У статті розкрито теоретико-організаційні засади діяльності вчених рад вітчизняних університетів під час дії статуту 1835 року, визначено їх функції та способи взаємодії з іншими управлінськими структурами, встановлено особливості та провідні тенденції, що характеризували роботу загальноуніверситетських колегіальних органів протягом означеного періоду.

Ключові слова: вітчизняні університети, вчені ради, функції, особливості діяльності.

Постановка проблеми. Необхідність децентралізації управління вищою школою як передумови інноваційного шляху її розвитку, перенесення центру ваги управління на рівень ВНЗ диктують необхідність посилення ролі колегіальних органів самоврядування, зокрема вчених рад.

У зв'язку з цим актуалізується потреба неупередженого аналізу досвіду минулого, який дасть можливість для об'єктивного висвітлення генези, змісту, напрямів діяльності вчених рад, урахування особливостей їх функціонування на різних етапах розвитку вищої школи в Україні, виявлення чинників ефективної роботи з метою урахування позитивного досвіду та використання його в сучасних умовах.

У контексті зазначеного вище надзвичайно цікавою в науково-дослідному плані є теорія й практика організації діяльності вчених рад вітчизняних університетів ХІХ століття.

Аналіз актуальних досліджень. Огляд історико-педагогічної літератури свідчить, що останнім часом педагогічна наука збагатилася результатами досліджень з проблеми становлення й розвитку університетської освіти в Україні (В. Вихрущ, Л. Вовк, О. Глузман, Р. Еймонотова, М. Євтух, О. Іванов, Г. Косінова, В. Лейкіна-Свірська, В. Майборода, О. Микитюк, С. Посохов, С. Сірополко, Г. Стоян, Г. Щетиніна та інші), в яких автори частково торкалися й питань організації діяльності професорських колегій. Проте опубліковані в них дані недостатньо характеризують особливості діяльності вчених рад на різних етапах розвитку університетської освіти. У них не простежуються функції, які покладалися на загальноуніверситетські колегіальні органи, не висвітлюються способи їх взаємодії з іншими управлінськими структурами.

Крім того, діяльність вчених рад розглядається без урахування історико-педагогічних чинників і зв'язків.

Мета статті – визначити особливості й провідні тенденції діяльності вчених рад вітчизняних університетів протягом дії статуту 1835 року.

Виклад основного матеріалу. Результати дослідження дозволяють констатувати, що вважаючи «республіканський» устрій вітчизняних університетів таким, що не відповідає загальному державному курсу Росії, в основі якого лежить єдиноначальність управління й безпосередня залежність від верховної влади, Міністерство народної освіти на початку 30-х років XIX століття вдалося до відкритої ревізії організаційно-управлінської структури університетів. Одним із ініціаторів університетської реформи виступив міністр народної освіти С. Уваров. Його концепція перебудови вищої освіти базувалася на принципах російської державності й культури та втілювалася через формулу: «Самодержав'я, Православ'я, Народність». У такий спосіб С. Уваров прагнув реалізувати програму, яка б відповідала принципам державного централізму й була спрямована на обмеження університетської автономії. Вона знайшла відбиття в новому Статуті Імператорських російських університетів 1835 року.

У ході наукового пошуку встановлено, що статут 1835 р. позбавляв університети їх основних громадських функцій, у тому числі контролю за нижчою і середньою освітою в навчальному окрузі, права на власний суд і поліцію, а також адміністративно-господарчу діяльність. У зв'язку з цим функції вченої ради були значно звужені, що позначилося на обмеженні напрямів їх діяльності й зумовило перерозподіл повноважень між іншими управлінськими структурами. Зокрема, внаслідок передачі керівництва училищами округу в сферу компетенції попечителя, було ліквідовано училищні комітети, що перебували в підпорядкуванні вчених рад. Наразі вони частково втрачали свою просвітницько-виховну функцію. Згідно з положенням статуту 1835 р. [6] тільки попечитель міг ініціювати обговорення на засіданнях ради питань, які вимагали «навчальних міркувань», а саме: про удосконалення викладання наук; запровадження додаткових курсів; використання навчальних посібників і керівництв тощо.

З ліквідацією права університетів мати власний суд, вчені ради втрачали судово-поліцейську функцію. Відтепер, усі арештовані поліцією студенти, викладачі чи службовці університету в разі скоєння цивільних

правопорушень підлягали владі ректора, карних – загальній юрисдикції за умови присутності в засіданнях суду спеціального представника від університету [1, 119].

Внаслідок відокремлення адміністративної частини управління університетом від навчальної, посади університетського засідателя, синдика, секретаря ради й інспектора казеннокоштных студентів, які за статутом 1804 р. поклалися на професорів і ад'юнктів й затверджувалися в засіданнях ради, мали обіймати військові або цивільні чиновники, що призначалися попечителем. Запровадження такого заходу мотивувалося тим, що керівництво господарчою й адміністративною частинами університету відволікає професорів від їхнього прямого обов'язку – «умственного образования вверенных им студентов» [1, 116].

До того ж, була значно послаблена залежність від вченої ради правління. Підкреслимо, що із виконавчого органу вченої ради з господарчих, поліцейських, фінансових і судових справ, воно перетворилося на інстанцію суто економічну. Вчена рада більше не одержувала від правління фінансових звітів і, не володіючи інформацією щодо власного бюджету, усувалася від розподілу матеріальних засобів [4, 342]. Натомість усі позаштатні видатки у розмірі, що не перевищували 500 руб., стали вимагати погодження попечителя. Окрім того, він набував права надавати дозвіл на використання одноразових видатків до 10 000 руб., а також затверджувати контракти щодо надходжень коштів згідно з укладеним кошторисом.

В аспекті досліджуваної проблеми необхідно зазначити, що положення статуту 1835 р. вже не передбачали проведення окремих засідань вченої ради, що мали на меті розповсюдження наукових знань, а також визначення тем конкурсних наукових робіт. У цьому напрямі за радою закріплювалося лише право надавати дозвіл на заснування наукових товариств із окремих галузей знань [1, 119].

Зауважимо, що певних змін зазнала й система виборчого права, якою в повному обсязі користувалися вчені ради під час дії статуту 1804 р. Наразі, відповідно до ст. 80 Загального Статуту Імператорських російських університетів (1835 р.) не лише вчена рада, але й міністр набував права на власний розсуд призначати на вакантні кафедри професорів і ад'юнктів. Проте звільнення з означених посад вимагало обов'язкового погодження на засіданнях вченої ради [2, 70].

Отже, вищезазначене дає підстави стверджувати, що вилучивши із компетенції вчених рад судових, поліцейських, фінансових й адміністративно-господарчих функцій, статут 1835 р. обмежив їх діяльність виключно справами навчального та наукового характеру. До поточних справ, які підлягали вирішенню в засіданнях ради тепер належали: обрання ректора (на 4 роки з подальшим затвердженням міністра – З.Л.), почесних членів і кореспондентів, а також професорів, ад'юнктів і лекторів університету; обговорення пропозицій щодо удосконалення викладання наук; розподіл навчальних курсів і визначення кількості годин на їх вивчення; розгляд подань факультетів на одержання кандидатами наукових ступенів і вчених звань; аналіз недоліків у виконанні професорами своїх обов'язків; загальне керівництво навчально-допоміжними установами; затвердження текстів наукових творів, перекладів, актових промов, які друкувалися за рахунок університету [6].

Вивчення історико-педагогічної літератури [1; 2; 3; 4; 8; 9] дозволяє констатувати, що обмеження сфери компетенції вчених рад виключно виборчим правом, а також загальним керівництвом організацією навчального процесу й присвоєнням наукових ступенів, компенсувалося значним посиленням влади попечителя навчального округу, в руках якого була зосереджена ініціатива щодо розв'язання більшості університетських справ. Призначений Іменним Височайшим наказом, попечитель зобов'язаний був «вживати всіх необхідних заходів, щоб університет квітував, спостерігаючи за тим, аби всі особи, котрі до нього належать, виконували беззастережно свої обов'язки» [4, 342]. Окрім того, йому в обов'язок ставилося «звертати увагу на здібності й моральність професорів, ад'юнктів, вчителів і чиновників університету, надавати зауваження й вживати заходів до звільнення неблагонадійних» [4, 342].

З огляду на досліджувану проблему привертає увагу той факт, що попечитель, який раніше вважався представником навчального округу в столиці, тепер мав мешкати в університетському місті, перетворившись «на найповажнішого члена університету, що перебуває під його керівництвом» [7, 229]. Він набував права на власний розсуд бути присутнім в засіданнях вченої ради, виконуючи при цьому функції голови, а також у разі незгоди призупиняти її рішення. Показово, що відтепер рада зобов'язувалася щомісячно надавати йому для огляду протоколи своїх засідань, а щорічно –

повний звіт.

Отже, вищезазначене дає підстави стверджувати, що рішення вченої ради в означений період у своїй більшості вимагали погодження з попечителем. Підтвердженням цьому може слугувати той факт, що навіть ступінь кандидата вчена рада не могла надати особам, що завершили університетський курс, без затвердження попечителя [5, 352]. До того ж у засіданнях ради стала вимагатися присутність синдика (уповноваженого від попечителя – З.Л.), який мав спостерігати «щоб усі справи розглядалися і вирішувалися відповідно до чинного законодавства» [2, 352].

У той же час зауважимо, що попечителями навчальних округів за царювання Миколи I призначалися, як правило, люди чужі освіті, переважно з осіб військових. Така практика повністю відповідала новому курсу Російської імперії, спрямованого на «воєнізацію» низки ланок державного апарату [7, 230]. З цього приводу відомий російський історик С. Соловйов писав: «Військова людина..., яка звикла не міркувати, але виконувати, здатна привчати інших до виконання без міркувань, вважалася кращим, найбільш здібним начальником усюди, ...намагання зайняти начальницькі місця фельдфебелями в генеральських еполетах було відчутним і в цивільному навчальному відомстві. Такими були «генерали», що призначалися попечителями» [7, 230]. Підтвердженням цьому може слугувати той факт, що в означений період посади попечителів, наприклад Харківського навчального округу займали генерал-губернатори Н. Долгоруков, С. Кокошкін, Д. Левшин, Київського – генерал-майор Траскін та інші.

Проте, як зазначають дослідники [1; 2; 4], не дивлячись на низку обмежувальних заходів, що призвели до звуження сфери компетенції вчених рад, запровадження дрібної регламентації їх діяльності й підконтрольності попечителю, статут 1835 р. мав більш сприятливий вплив на роботу вчених рад вітчизняних університетів у порівнянні з останнім десятиліттям дії статуту 1804 р., коли в професорських колегіях став переважати «дух апатії й байдужості». По-перше, суттєвого оновлення зазнав сам склад вчених рад. Зокрема, дописувачі [1; 9] підкреслюють, що, наприклад Харківський університет поповнився новими науковими силами, які створили в кінці 30-х – на початку 40-х років «епоху пишного розквіту» викладацької діяльності професорів, відданих науці й університету, таких, що пройнялися духом ідеалізму. Цього вдалося досягти завдяки налагодженню роботи з

підготовки викладацького складу для вищих навчальних закладів у Державному педагогічному інституті, введенню системи наукових відряджень і стажувань за кордоном. По-друге, за переконанням Д. Багалія, звільнення професорів від важких і невдячних фінансово-господарчих функцій, а також «громадського служіння», що цілком відповідало загальним настроям членів вчених рад, сприяло зосередженню їхньої уваги на питаннях удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі й активізації науково-дослідної роботи, оскільки саме за цими напрямками на вчені ради покладалася повна відповідальність. Правомірність такої точки зору підтверджують слова попечителя Харківського навчального округу Ю. Головкина, який аналізуючи роботу вченої ради ввіреного йому університету в перші роки запровадження статуту 1835 р. зазначав: «Організація навчального процесу в університеті покращилася, тому що професори мають тепер набагато більше часу займатися справжніми своїми справами виховання й навчання юнацтва, що відповідає їхньому істинному призначенню, а не виконувати канцелярську роботу, яка до цього часу залишалася у досить занедбаному стані, оскільки виконувалася вченими, тобто людьми, некомпетентними в її облаштуванні, внаслідок чого професори не досягли належних успіхів ні в науках, ні в канцелярських справах» [1, 125].

У ході дослідження встановлено, що внаслідок перерозподілу повноважень між управлінськими структурами на підставі дії статуту 1835 р. у діяльності вчених рад вітчизняних університетів намітилися певні позитивні тенденції, зокрема в напрямі організації навчальної й науково-дослідної роботи. Підтвердженням цьому можуть слугувати дані, наведені М. Владимирським-Будановим щодо роботи вченої ради університету Св. Володимира протягом 1838-1839 рр. Не дивлячись на те, що в цей час читання лекцій в університеті було тимчасово призупинено внаслідок польського погрому, рада провела 41 засідання, у тому числі в січні – 4, лютому – 3, березні – 4, квітні – 2, травні – 4, червні – 3, липні – 3, серпні – 2. Серед поточних справ, які розглядалися на засіданнях ради були: присвоєння наукового ступеня доктора викладачам Р. Траутфеттеру й В. Федорову; розробка проекту облаштування практичного землеробського хутору при університеті для забезпечення роботи кафедри агрономії; обговорення заходів щодо відкриття астрономічної обсерваторії, поповнення

мінералогічної колекції, постачання рослин для ботанічного саду; введення до штату університету посади архіваріуса, перекладача, механіка, лаборанта; визначення переліку навчальної літератури, рекомендованої для використання в початкових і середніх навчальних закладах округу; заміщення вакантних кафедр і розподіл предметів між окремими викладачами у зв'язку з масовими звільненнями представників польської нації тощо. Окрім того, в окремих засіданнях ради порушувалися питання про необхідність внесення змін і доповнень до діючого статуту, зокрема в частині про надання права докторам іноземних університетів складати іспити на здобуття вчених ступенів. Особливої уваги заслуговує й вироблена вченою радою низка пропозицій щодо внесення змін до проекту «Положення про випробування на вчені ступені» (1837 р.) [2, 180].

Зауважимо, що університет Св. Володимира в зазначений період функціонував згідно з укладеним проектом (1833 р.), який у частині про діяльність вченої ради співпадав із Загальним Статутом Імператорських російських університетів 1835 року. Проте по завершенню другого терміну його дії для університету Св. Володимира було запроваджено новий статут (1842 р.). За свідченням М. Владимирського-Буданова [2], його відмінні риси не були обумовлені місцевими особливостями цього навчального закладу в порівнянні з іншими університетами Російської імперії, що діяли на підставі статуту 1835 р. Це була спроба міністра С. Уварова з одного боку – випробувати на одному з вітчизняних університетів можливість запровадити в Росії «німецьку» модель університету, а з іншого – посилити над ними державний контроль. Відповідно, допускаючи певні «свободи» характерні для німецьких університетів у плані навчання, статут 1842 р. у цілому демонстрував подальший наступ на університетську автономію. Не дивлячись на те, що окремі статті (ст. 20 – 22), які характеризували функції й порядок роботи вченої ради, не зазнали змін, покладені в основу даного статуту загальні тенденції, в подальшому позначилися на діяльності вчених рад інших університетів.

Вивчення історико-педагогічних джерел [3; 4; 8; 9] дає підстави стверджувати, що взаємний компроміс між правлячим режимом і колегіальним самоврядування, який було закладено в положеннях статуту 1835 р. тривав порівняно недовго. Кінець 40-х – початок 50-х років XIX століття знову стали часом радикальних змін університетської політики російського

уряду. Останні роки перебування при владі Миколи I були дивовижно подібними до завершення попереднього царського правління. Той самий різкий поворот реакції, ксенофобії, антизахідництва, докорінний перегляд попередньої політики, насадження казенного патріотизму та православ'я, внаслідок яких університети позбавлялися всіх привілеїв, у тому числі права на самоврядування. Так, під впливом подій 1848 р. в Європі («весна народів»), Міністерство народної освіти запровадило низку заходів, які мали на меті «вберегти російські університети від буревіїв, що хвилювали сусідні держави» [1, 119]. Зокрема, вчені ради були позбавлені виборчого права, а міністр народної освіти дістав повноваження призначати ректорів і деканів на невизначений термін. Призупинялося й обрання проректорів «до особливого розпорядження». У разі хвороби чи відсутності ректора на його місце заступав один із деканів за призначенням попечителя. З 1849 р. скасовувалася практика закордонних відряджень з науковою метою. В основному припинилися відкриті лекції й публічні захисти дисертацій. Вводилася заборона на викладання усіх філософських курсів, а також державного права, політекономії, славістики тощо. Для посилення нагляду за викладанням в університетах ректори й декани мали керуватися особливою інструкцією [9, 101].

Характеризуючи епоху 40-50-х років XIX століття один із сучасників зазначав: «В основі діяльності університетів лежав статут 1835 р., але насправді, в усіх своїх частинах, він був давно скасований різними інструкціями, міністерськими і попечительськими розпорядженнями. Влада попечителя, яка тепер зосереджувалася в руках генерал-губернатора, вирішувала все, а від статуту залишилося декілька параграфів» [4, 345]. За таких умов діяльність вчених рад університетів України була практично паралізована. За оцінкою дописувачів [1; 4] вони демонстрували «інертність» по відношенню до університетських справ. Серед причин, що призвели до занепаду їх діяльності, називалися такі:

- відсторонення вчених колегій від міркувань і вирішення справ, пов'язаних із життям університету. Позбавлені будь-якої відповідальності за внутрішню організацію університету, вчені ради замість «стимулюючої і рушійної основи», в більшості характеризувалися «науковим застоєм» і «незрілим захопленням демократичною епохою початку XIX століття»;

- незадовільний склад вчених рад. Після закриття професорського

інституту в Дерпті, заборони запрошувати іноземних вчених на вакантні кафедри, запровадження надзвичайно складної системи іспитів на здобуття вчених ступенів професійний рівень професорсько-викладацького складу значно знизився. Під час заміщення кафедр до уваги частіше бралися не наукові здобутки претендентів, а їхня «благонадійність»;

- низьке матеріальне забезпечення професорів, що принижувало їхню гідність. З цього приводу Б. Глинський зазначав: «Вони все частіше зверталися до побічних занять, прагнучи покращити свій матеріальний стан, і більше дорожили цими побічними заняттями, ніж службою в університеті, а тим паче, роботою в раді, яка забирала багато часу» [4, 351].

Як відомо, ситуацію вдалося дещо виправити, починаючи з другої половини 50-х років, коли політичний й ідеологічний курс держави дещо змінився. У 1856 р. було поновлено закордонні відрядження для підготовки професорських стипендіатів, 1857 р. – ліквідовано обмеження з приводу публічності проведення наукових диспутів, 1861 р. – повернено право вчених рад на вибори ректора й проректора на підставі положень статуту 1835 року, 1862 р. – скасовано заборону запрошувати іноземних вчених для заміщення вакантних кафедр [1, 121]. Ще одним важливим кроком до пожвавлення діяльності вчених рад стали кадрові зміни серед керівників навчальних округів. Останні перейшли від управління військовими до цивільних осіб. Так, Київський навчальний округ очолив М. Ребіндер – людина надзвичайно освічена, Одеський – відомий учений М. Пирогов [9, 127].

Результати дослідження засвідчили, що лібералізація суспільного життя кінця 50-х років XIX століття, активізація студентського руху зумовили необхідність проведення докорінної університетської реформи. Уже з 1858 р. розпочалася робота над виробленням нового проекту університетського статуту, а в грудні 1861 р. комісією, очолюваною сенатором фон Бридке, була представлена його повна редакція. Центральною ідеєю нового статуту стала автономія професорської корпорації.

Показово, що зміст проекту було поставлено на широке обговорення. Оскільки така акція не була типовою для попередньої практики підготовки законопроектів у Російській імперії, вона значно активізувала роботу вчених рад. Свої відгуки на проект статуту надіслали ради всіх вітчизняних університетів, у тому числі Харківського й Київського. Лейтмотивом цих відгуків стало обґрунтування необхідності розширення університетської

автономії, обмеження влади попечителя й надання вирішального слова при розгляді як наукових і навчальних, так і господарчих та адміністративних питань професорським колегіям. Означені чинники створили передумови докорінного реформування вітчизняних університетів й заклали підґрунтя для нового витка у роботі загальноуніверситетських колегіальних органів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, протягом 30-х – 50-х років XIX ст. діяльність вчених рад вітчизняних університетів не була сталою, а нагадувала своєрідну криву. Під впливом політичних, ідеологічних, соціально-економічних, педагогічних чинників у період другої половини 30-х – середини 40-х років, не дивлячись на низку адміністративних заходів, що призвели до звуження функцій вчених рад, їх діяльність характеризувалася доволі високою продуктивністю, зокрема в напрямі розв'язання питань організації навчальної та наукової роботи. У період реакції (кінець 40-х – середина 50-х років), внаслідок ліквідації університетської автономії робота вчених рад була фактично паралізована й відзначалася інертністю й «застоем». Однак процеси лібералізації університетського життя кінця 50-х – початку 60-х років, забезпечивши оновлення особового складу вчених рад, сприяли поживленню їх діяльності, особливо в напрямі створення нової нормативно-правової бази університетської освіти, провідними принципами якої проголошувалися автономія й колегіальне самоврядування.

Проведене дослідження не вичерпує багатоаспектності проблеми організації діяльності вчених рад вітчизняних університетів XIX століття. Предметом подальшого вивчення можуть бути особливості організації роботи загальноуніверситетських колегіальних органів під час дії статутів 1863, 1884 рр.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багале́й Д. И. Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования: 1805 – 1905 гг. / Д. И. Багале́й, В. П. Бузескул, Н. Ф. Сумцов. – Х. : Тип. ун-та, 1906. – 329 с.
2. Владимирский-Буданов М. Ф. История Императорского университета Св. Владимира. Т. 1. / М. Ф. Владимирский-Буданов. – К. : Тип. ун.-та Св. Владимира, 1884. – 674 с.
3. Высшее образование в России : Очерк истории до 1917 года / Под ред. В. Г. Кинелева. – М. : НИИ ВО, 1995. – 352 с.
4. Глинський Б. Б Університетские уставы (1755 – 1884 гг.) / Б. Б. Глинский // Исторический вестник. – № 21. – 1900. – С. 325 – 351.
5. Замечания на проект Общего Устава Императорских Российских

университетов. – Ч. 1. – СПб., 1862. – 469 с.

6. Общий Устав Императорских Российских университетов 1835 г. – Х. : Тип. ун-та, 1837. – 50 с.

7. Прокопенко Л. Л. Генеза та розвиток державної освітньої політики в Україні (IX – початок XX ст.): монографія / Л. Л. Прокопенко. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2008. – 488 с.

8. Рождественский С. В. Исторический обзор деятельности Министерства народного просвещения (1802 – 1902) / С. В. Рождественский. – СПб., 1902. – 776 с.

9. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев, В. І. Кадєєв, С. І. Посохов. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с.

РЕЗЮМЕ

Л. Д. Зеленская. Особенности деятельности ученых советов отечественных университетов в 30-е – 50-е годы XIX столетия.

В статье раскрыты теоретико-организационные основы деятельности ученых советов отечественных университетов во время действия устава 1835 года, определены их функции и способы взаимодействия с другими управленческими структурами, установлены особенности и основные тенденции, характеризующие работу общеуниверситетских коллегиальных органов на протяжении исследуемого периода.

Ключевые слова: отечественные университеты, ученые советы, функции, особенности деятельности.

SUMMARY

L. Zelenska. The peculiarities of work of scientific councils at native universities in 30 – 50th of XIX century.

This article is dedicated to the investigation of theoretical-organizational bases of academic councils activity at Ukrainian universities when the statute of 1835 was in force. Their functions and ways of interaction with other administrative structures are determined. The peculiarities and the main tendencies characterizing the work of university collegial bodies during the investigated period are given.

Key words: Ukrainian universities, academic councils, functions, peculiarities of activity.

УДК 37.035.6(09)(477.8)

В. С. Калабська

Уманський державний
педагогічний університет

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ НА СТОРІНКАХ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ ГАЛИЧИНИ (II ПОЛ. XIX – ПОЧ. XX СТ.)

У статті розглядається проблема патріотичного виховання молоді засобами українського фольклору та проаналізовано зразки української народної словесності на сторінках дитячих часописів, що друкувалися на території Галичини у II половині XIX – початку XX ст. («Ластівка», «Дзвінок» та ін.).

Автор звертає увагу на вплив фольклору на формування світогляду молодих